

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

**Методичні рекомендації
для здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної та заочної форми навчання**



Одеса

ОНМедУ

2024

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

**Методичні рекомендації
для здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної та заочної форми навчання**



Одеса

ОНМедУ

2024

УДК 61:378.147.091.33-027.22(083.131)

О-64

Укладачі:

В. І. Борщ — професор кафедри менеджменту охорони здоров'я, гарант освітньо-професійної програми «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент», доктор економічних наук, доцент; О. В. Рудінська — завідувачка кафедри менеджменту охорони здоров'я, кандидат економічних наук, доцент; І. П. Анненкова — начальник навчального відділу, доктор педагогічних наук, доцент; Н. Л. Кусик — начальник навчально-методичного відділу, кандидат економічних наук, доцент; С. В. Бусел — директор Центру реконструктивної та відновної медицини (Університетська клініка), кандидат медичних наук

Рецензенти:

М. М. Забаштанський — доктор економічних наук, професор, директор ННІ бізнесу, природокористування і туризму НУ «Чернігівська політехніка»

Ю. І. Сліфанова — доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи, академік Академії економічних наук України

*Рекомендовано Вченою радою
Одеського національного медичного університету МОЗ України
(Протокол № 1 від 07.09.2023 року)*

Організація та проходження виробничої практики [Електронне видання] : метод. рек. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форми навчання / уклад. : В. І. Борщ, О. В. Рудінська, І. П. Анненкова [та ін.]. — Одеса : ОНМедУ, 2024. — 48 с.

Методичні рекомендації містять вказівки, роз'яснення питань щодо організації та проходження виробничої практики, що передбачена навчальним планом у відповідності до вимог Закону України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року № 1556-VII, наказу Міністерства освіти України від 08 квітня 1993 року № 93 «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» згідно з освітньо-професійною програмою «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

УДК 61:378.147.091.33-027.22(083.131)

© Укладачі: В. І. Борщ, О. В. Рудінська,
І. П. Анненкова та ін., 2024

© Одеський національний
медичний університет, 2024

ЗМІСТ

1. ОПИС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	5
1.1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ.....	5
1.2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ ПРАКТИКОЮ.....	6
1.3. БАЗИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	8
1.4. СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ.....	8
1.5. ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ	9
2. ЗВІТНІСТЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	10
2.1. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	10
2.2. СТРУКТУРА ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	11
НАПОВНЕННЯ РОЗДІЛІВ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	13
<i>Розділ 1. Загальна характеристика фармацевтичної організації/медичної установи. Характеристика послуг, що надаються фармацевтичною організацією/медичною установою</i>	13
<i>Розділ 2. Аналіз зовнішнього середовища фармацевтичної організації / медичної установи</i>	14
<i>Розділ 3. Аналіз організаційної структури управління. Характеристика системи управління персоналом фармацевтичної організації / медичної установи та організація роботи з кадрами</i>	15
<i>Розділ 4. Система управління фармацевтичної організації / медичної установи</i>	17
<i>Розділ 5. Характеристика конкурентних переваг фармацевтичної організації / медичної установи</i>	18
Висновки	19
2.3. ЗАХИСТ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	20
2.4. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ...	21

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	26
РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА	28
Додаток А. Угода № ____ про проведення практики здобувачів вищої освіти.....	29
Додаток Б. Щоденник практики	32
Додаток В. Зразок оформлення титульного аркуша звіту з виробничої практики.....	37
Додаток Г. Оформлення списку використаних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015	38

1. ОПИС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича практика передбачає самостійну практичну роботу здобувача вищої освіти, що виконується під керівництвом керівника практики від організації — бази практики та керівника практики від університету у II семестрі першого року навчання за освітньо-професійною програмою «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом» за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Зміст виробничої практики полягає у підготовці здобувачів вищої освіти до майбутньої самостійної професійної діяльності, професійній адаптації до реальних умов здійснення управлінської діяльності шляхом виконання функцій, характерних для управлінських посад, які може посісти майбутній фахівець відповідно до кваліфікаційних вимог ОПП «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом» галузі знань 073 «Управління та адміністрування».

Під час проходження виробничої практики здобувач вищої освіти має отримати інформацію щодо загальної організаційно-економічної характеристики бази практики, а також проаналізувати базу практики — фармацевтичну організацію / медичну установу за структурою, що наведена у п. 1.4 табл. 1.1.

Наприкінці виробничої практики здобувач отримані дані має оформити у вигляді звіту щодо проходження виробничої практики.

1.1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики є закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, яких здобувачі набули у процесі вивчення циклів професійної та практичної підготовки, а також формування умінь і практичних навичок роботи за спеціальністю 073 «Менеджмент».

До основних завдань виробничої практики належать:

- дослідження специфіки діяльності бази практики — фармацевтичної організації / медичної установи;
- аналіз її організаційної структури та системи управління;
- аналіз зовнішнього середовища бази практики — фармацевтичної організації / медичної установи;
- ознайомлення із основними організаційно-нормативними документами та інструктивними матеріалами, які використовуються у фармацевтичній організації / медичній установі;

- аналіз основних показників господарської діяльності бази практики — фармацевтичної організації / медичної установи;
- аналіз конкурентних переваг бази практики — фармацевтичної організації / медичної установи;
- розробка обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення діяльності фармацевтичної організації / медичної установи.

1.2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ ПРАКТИКОЮ

Перед проходженням практики здобувач має узгодити місце проходження практики із керівництвом бази практики і керівником практики від університету.

У момент зарахування здобувача до фармацевтичної організації / медичної установи, де він (вона) здійснює практику, призначається керівник практики від організації, який сприяє ознайомленню із діяльністю організації та наприкінці практики надає свій відгук щодо роботи здобувача на базі практики.

Програма проведення виробничої практики передбачає ознайомлення зі змістом виробничої практики для виконання основних завдань, поставлених перед здобувачем вищої освіти під час відвідування бази практики — фармацевтичної організації / медичної установи, написання звіту з практики та його захист.

Навчально-методичне керівництво виконанням програми практики забезпечує кафедра менеджменту охорони здоров'я.

З метою організації та забезпечення проходження здобувачами вищої освіти практики призначається *керівник практики від університету*, до обов'язків якого входить:

- готує проєкт наказу щодо проходження здобувачами виробничої практики та закріплення за ними баз практики;
- здійснення контролю відповідності та готовності баз практики щодо забезпечення належних умов для її проходження;
- забезпечення проведення організаційних заходів перед від'їздом здобувачів на практику: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки; видача необхідних документів (програми, щоденника практики);
- роз'яснення програми практики та графіків її проходження; повідомлення здобувачам порядку захисту звітів про практику, що затверджується кафедрою;
- надання методичної допомоги здобувачам у підготовці звітів;

- перевірка звітів і щоденників по завершенні практики, написання відгуку про їхню роботу;
- участь у роботі комісії для захисту звітів про практику.

Керівник практики від організації:

- організовує робочі місця практикантам і знайомить здобувачів з організацією роботи;
- проводить інструктаж з техніки безпеки;
- контролює дотримання здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку, трудової дисципліни та правил безпеки;
- складає графік проходження здобувачами практики;
- надає інформацію про зміст та особливості діяльності менеджера в організації або її структурному підрозділі;
- ознайомлюється зі звітом здобувача та надає відгук у щоденнику про результати проходження практики і попередню оцінку.

Під час проходження практики *здобувачі вищої освіти зобов'язані:*

- брати участь в організаційних заходах перед початком практики, одержати необхідну документацію з проходження практики, завдання з проходження практики, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- погодити з керівником практики від організації графік виконання програми та суворо його дотримуватися; погодити з керівництвом організації місце практики;
- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового законодавства, передбачених для працівників бази практики;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- регулярно спілкуватись з керівником практики від кафедри, виконувати його розпорядження та рекомендації;
- у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики, і завдання керівника практики від кафедри;
- вести щоденник встановленої форми, в якому записувати виконану роботу;
- не пізніше як за день до закінчення строку практики одержати відгук — оцінку керівника практики від організації;
- написати, оформити та захистити звіт з практики.

1.3. БАЗИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Базою виробничої практики є фармацевтичні організації та медичні установи різних форм власності, на які здобувачі направляються згідно з наказом фармацевтичного факультету Одеського національного медичного університету.

Вибір баз практики проводиться кафедрою менеджменту на основі їхньої придатності до проведення відповідної практики здобувачів та подальшого їх працевлаштування.

Здобувачі мають право надавати пропозиції щодо місця проходження практики, проходити там практику з дозволу кафедри у разі якщо буде укладено договір про проведення виробничої практики (Додаток А).

Офіційною базою практики Одеського національного медичного університету є його університетська клініка.

1.4. СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Орієнтовна структура проходження виробничої практики у відповідності з навчальним планом здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОПП «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом», подано у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Орієнтовна структура проходження виробничої практики

№ з/п	Етап практики
1.	Загальне ознайомлення з діяльністю бази практики: фармацевтичної організації / медичної установи
2.	Оформлення щоденника практики
3.	Аналіз зовнішнього середовища бази практики: фармацевтичної організації / медичної установи, зокрема: — аналіз ринку, на якому здійснює діяльність організація / установа; — ситуаційний аналіз (SWOT, PESTEL)
4.	Аналіз організаційної структури бази практики: фармацевтичної організації / медичної установи
5.	Аналіз організації управління окремими функціональними підрозділами бази практики: фармацевтичної організації / медичної установи

№ з/п	Етап практики
6.	Характеристика конкурентних переваг бази практики: фармацевтичної організації / медичної установи
7.	Розробка пропозицій щодо удосконалення діяльності
8.	Підготовка й оформлення звіту з виробничої практики та його захист

1.5. ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

Протягом проходження виробничої практики здобувач вищої освіти заповнює щоденник практики за формою, що надана у Додатку Б.

На другій сторінці щоденника міститься календарний графік робіт у відповідності до орієнтовної структури проходження виробничої практики. У графіку здобувач потижнево вказує, у яких підрозділах він стажувався і які види робіт здійснював.

Наприкінці практики керівник практики від організації записує у щоденнику практики відгук про роботу здобувача в організації і надає оцінку його (її) роботи.

Обов'язковим є заповнення другої сторінки щоденника практики, де зазначено прибуття та вибуття здобувача на базу та з бази практики (з печаткою організації).

2. ЗВІТНІСТЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

2.1. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання виробничої практики у формі письмового звіту. Звіт готується і захищається кожним здобувачем вищої освіти індивідуально.

Звіт виробничої практики повинен мати чітку побудову, логічну послідовність і конкретність викладення матеріалу, переконливість аргументів, точність формулювання.

Мовою написання та захисту звіту виробничої практики є українська. Загальний обсяг звіту виробничої практики без додатків повинен становити до 20 сторінок формату А4. Текст роботи необхідно друкувати, дотримуючись таких вимог:

- текстовий редактор — Word;
- шрифт — Times New Roman;
- розмір шрифту — 14 пт;
- інтервал — 1,5;
- береги: лівий — 3,0 см, правий — 1,5 см, верхній і нижній — 2,0 см.

Наскрізна нумерація сторінок у правому верхньому куті арабськими цифрами, включаючи до неї титульний аркуш (номер на якому не ставиться), зміст, а також ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках.

Ілюстрації (рисунок, схеми, графіки, діаграми) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, вносять до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно у межах розділу за винятком рисунків, наведених у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, між якими ставлять крапку.

Наприклад:

Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під рисунком. Якщо у розділі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

Таблиця 1.2 (друга таблиця першого розділу).

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці.

Наприклад:

Продовж. табл. 1.2

Додатки оформляють як продовження звіту виробничої практики на наступних його сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Якщо додатки оформляють на наступних сторінках, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Наприклад:

Додаток А

Додаток Б.

Звіт про практику повинен бути підписаний здобувачем вищої освіти на титульній сторінці з вказанням дати.

2.2. СТРУКТУРА ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Текстова частина звіту з виробничої практики повинна бути поділена на окремі параграфи відповідно до поставлених завдань. Підготовка звіту передбачає структуру, представлену у табл. 2.1.

Базова структура звіту з виробничої практики

Елемент базової структури	Примітка
Титульна сторінка	Див. Додаток В
Зміст	Містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків, додатків, переліку використаних джерел та ін.
Вступ	Надається коротка характеристика здійсненої роботи в організації / установі, визначаються основні цілі та завдання виробничої практики
Розділ 1. Загальна характеристика фармацевтичної організації / медичної установи. Характеристика послуг, що надаються фармацевтичною організацією / медичною установою	Характеристика розділів наведена нижче
Розділ 2. Аналіз зовнішнього середовища фармацевтичної організації / медичної установи	
Розділ 3. Аналіз організаційної структури управління. Характеристика системи управління персоналом фармацевтичної організації / медичної установи та організація роботи з кадрами	
Розділ 4. Система управління фармацевтичної організації / медичної установи	
Розділ 5. Характеристика конкурентних переваг фармацевтичної організації / медичної установи	

Елемент базової структури	Примітка
Список використаних джерел	Містить в алфавітному порядку повний перелік використаних інформаційних джерел. Правила оформлення наведені у Додатку Г
Додатки	Наводиться перелік зразків документів, використаних здобувачем, а також різні ілюстративні матеріали, що не увійшли до основного тексту звіту

НАПОВНЕННЯ РОЗДІЛІВ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Розділ 1. Загальна характеристика фармацевтичної організації / медичної установи.

Характеристика послуг, що надаються фармацевтичною організацією / медичною установою

Показники з цього розділу подано у табл. 2.2, 2.3

Таблиця 2.2

Загальна характеристика фармацевтичної організації / медичної установи

Показник	Характеристика
Повна назва	
Код ЄДРПОУ	
Юридична адреса	
Власник (<i>орган управління майном</i>)	
Організаційно-правова форма	
Форма власності	
Стисла історія закладу (<i>рік створення, механізм перетворення, статутний капітал тощо</i>)	
Електронна адреса сайту (<i>за наявності</i>)	

**Характеристика послуг, що надаються
фармацевтичною організацією / медичною установою**

Показник	Характеристика
Рівень надання медичної допомоги населенню <i>(первинний, вторинний, спеціалізований)</i>	
Профільні медичні послуги <i>(поліпрофільність / вузькопрофільність — перелік)</i>	
Перелік Пакетів надання медичної допомоги населенню за програмою медичних гарантій, за якими укладені договори з НСЗУ	

**Розділ 2. Аналіз зовнішнього середовища
фармацевтичної організації / медичної установи**

Результати SWOT-аналізу діяльності фармацевтичної організації / медичної установи потрібно занести у табл. 2.4.

SWOT-аналіз

Strengths (сильні сторони)*	Weaknesses (слабкі сторони)**
Opportunities (можливості)***	Threats (загрози)****

Примітки:

1. * — внутрішні якості послуг і товарів, які є важливою перевагою організації (товару, послуги) і допомагають збільшити продажі та частку на ринку;

2. ** — слабкі сторони організації, товару або послуги, технічні обмеження, потенційні переешкоди швидкому зростанню або розвитку;

3. *** — фактори, які можна використати на користь організації;

4. **** — зовнішні події, які потенційно загрожують організації, можуть зменшити прибуток, зіпсувати репутацію, переешкодити виробництву тощо.

Здійснити PESTLE-аналіз діяльності фармацевтичної організації / медичної установи потрібно за показниками, поданими у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

PESTLE-аналіз

Чинники	Рівень впливу	Чинники	Рівень впливу
1. Політичні		4. Економічні	
2. Соціальні		5. Технологічні	
3. Юридичні		6. Навколишнього середовища	

Розділ 3. Аналіз організаційної структури управління.

Характеристика системи управління персоналом фармацевтичної організації / медичної установи та організація роботи з кадрами

3.1. Виберіть, який тип організаційної структури характеризує систему управління фармацевтичної організації / медичної установи:

- лінійна;
- функціональна;
- лінійно-функціональна;
- дивізійна (продуктова);
- матричний тип.

Опишіть організаційну структуру фармацевтичної організації / медичної установи у відповідності до обраного типу, як вказано у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Організаційна структура фармацевтичної організації / медичної установи

Показник	Характеристика
1. Перелік відділень медичного закладу та їхня стисла характеристика	
1.1. Відділення	
1.2. Відділення	
1.n. Відділення	

Показник	Характеристика
2. Немедичні структурні одиниці	
2.1. Адміністративні	
2.2. Допоміжні	
2.3. Обслуговуючі	

3.2. Охарактеризувати підрозділ (посаду), що відповідає за здійснення діяльності з управління персоналом. Ознайомитися з кадровою політикою організації, основними принципами роботи з персоналом, оперативними цілями щодо розвитку кадрового потенціалу. Визначити структуру персоналу за різними ознаками: категорією, статтю, рівнем кваліфікації, освітою, стажем роботи в закладі охорони здоров'я.

Охарактеризуйте систему управління персоналом за даними, наведеними у табл. 2.7 і 2.8.

Таблиця 2.7

**Характеристика персоналу
фармацевтичної організації / медичної установи**

Показник	Характеристика	
	Абс.	%
1. Усього персоналу, з них штатних посад:		
1.1. Лікарів		
1.2. Молодших спеціалістів з медичною освітою		
1.3. Адміністративно-управлінського персоналу		
1.4. Господарсько-обслуговуючого персоналу		
2. Характеристика персоналу за статтю:		
2.1. Жінки		
2.2. Чоловіки		
3. Характеристика персоналу за рівнем кваліфікації:		
3.1. II категорія		
3.2. I категорія		
3.3. Вища категорія		

Показник	Характеристика	
	Абс.	%
4. Характеристика персоналу за стажем:		
4.1. До 1 року		
4.2. 1–5 років		
4.3. 5–10 років		
4.4. 10–20 років		
4.5. Понад 20 років		

Таблиця 2.8

**Документарне наповнення роботи з кадрами
фармацевтичної організації / медичної установи**

Документ	Стисла характеристика
1. Штатний розпис	
2. Колективний договір	
3.	
4.	

**Розділ 4. Система управління
фармацевтичної організації / медичної установи**

Опишіть методи управління, функції управління, які використовуються адміністративним персоналом організації. Опишіть культуру та стилі управління, що використовуються у фармацевтичній організації / медичній установі. Опишіть основні управлінські процеси організації.

Розділ 5. Характеристика конкурентних переваг фармацевтичної організації / медичної установи

Здійснити аналіз фармацевтичної організації / медичної установи за допомогою інструменту «Аналіз 5 сил Майкла Портера»:

Сила 1. Потужність постачальника:

- скільки постачальників існує на ринку;
- скільки постачальників у організації;
- чи тримають постачальники владу над бізнесом організації;
- що буде вартувати організації, якщо керівництво вирішить змінити постачальників;
- чи багато постачальників, які контролюють ціни на ринку.

Сила 2. Потужність покупця:

- скільки споживачів на ринку;
- скільки споживачів у організації;
- характеристика споживачів.

Сила 3. Загроза / потенціал нових учасників:

- наскільки легко відкрити бізнес на ринку, на якому знаходиться організація;
- яких правил та положень потрібно дотримуватися при відкритті цього бізнесу;
- скільки грошей повинна витратити нова організація, щоб зайти на ринок;
- чи є бар'єри, при здоланні яких організація отримала б більший вплив на ринку.

Сила 4. Загроза заміни товарів / послуг:

- скільки замінників послуг існує;
- наскільки легко споживачеві перейти на інші послуги;
- чи «сплачує» покупець за перехід на інші послуги (чи це щось йому вартує).

Сила 5. Конкуренція у галузі:

- який рівень конкуренції у ринковому секторі організації;
- хто є основними конкурентами;
- скільки приблизно існує конкурентів;
- яка конкурентна стратегія організації.

На основі проведеного аналізу опишіть конкурентні переваги фармацевтичної організації / медичної установи (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Характеристика конкурентних переваг

Показник	Характеристика
1. Основні конкуренти (КНП № 2)	
1.1.	
1.2.	
1.п.	
2. Конкурентні переваги (КНП № 2)	
2.1.	
2.2.	
2.п.	

Висновки

Сформулюйте основні висновки за результатами аналізу діяльності фармацевтичної організації / медичної установи. Вони мають ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи і наявних резервах її удосконалення. Сформулюйте основні перспективи та завдання її розвитку. Пропонується використати для формування основних перспективних і завдань розвитку організації АБВ-аналіз (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

АБВ-аналіз

Завдання розвитку	Характеристика
1. Дуже важливі завдання (А)	
1.1.	
1.2.	
1.п.	
2. Важливі завдання (Б)	
2.1.	
2.2.	
2.п.	

Завдання розвитку	Характеристика
3. Менш важливі завдання (B)	
3.1.	
3.2.	
3.n.	

2.3. ЗАХИСТ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Здобувач вищої освіти зобов'язаний подати звіт керівникові практики від університету на перевірку до певної дати, що вказується при інструктажі про порядок проходження практики. У разі недотримання календарного графіка виконання звіту здобувач не допускається до захисту. Подальша дата захисту визначається адміністрацією факультету.

Після завершення написання роботи здобувач вищої освіти подає звіт керівникові практики від університету.

У разі невідповідності звіту вимогам щодо написання та оформлення звіту з виробничої практики керівник може не допустити здобувача до захисту звіту. Якщо на щоденнику практики відсутні «мокрі» печатки бази практики, здобувач не допускається до захисту звіту.

Процедура захисту є обов'язковою для усіх здобувачів вищої освіти. Порядок захисту звіту встановлюється відповідно до вимог вищої школи рішенням кафедри. На захисті у ході усної співбесіди здобувач має підтвердити набутий у процесі виробничої практики рівень знань; розуміння основних теоретичних і практичних закономірностей здійснення аналізу управлінської діяльності фармацевтичної організації / медичної установи.

Порядок захисту звіту за результатами проходження виробничої практики такий: здобувач протягом 8–10 хв доповідає про підсумки виробничої практики, відповідає на запитання. Після заслуховування звіту керівник з виробничої практики оголошує оцінку.

Результати виробничої практики магістрантів оцінюються за двохсотбальною шкалою та виставляються у щоденнику виробничої практики, відомості та у заліковій книжці.

2.4. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Оцінювання успішності здобувачів з виробничої практики здійснюється у ході поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль за проходженням практики кожним здобувачем здійснюють керівники практики від організації та університету.

Формою підсумкового контролю є диференційований залік, що відбувається у форматі захисту звіту з виробничої практики. Підсумковий контроль здійснює керівник практики від університету.

Оформлення та захист звіту з виробничої практики оцінюються за 5-бальною шкалою за критеріями, наданими у табл. 2.11. Загальна оцінка за виробничу практику розраховується як середньоарифметична величина з оцінок за усіма результатами практики.

Таблиця 2.11

Критерії оцінювання результатів проходження здобувачами виробничої практики

Критерій оцінювання	Показник оцінювання	Кількість балів
Звіт з виробничої практики		
1. Повнота виконання завдань	Усі завдання виконані повністю	1
	Виконано понад 50 % завдань	0,5
	Виконано менше 50 % завдань	0
2. Грамотність	Грамотна робота з точки зору орфографії, стилістики, пунктуації, синтаксису	0,5
	Наявні негрубі помилки з точки зору орфографії, стилістики, пунктуації, синтаксису	0,25
	Наявні грубі помилки	0
3. Відповідність вимогам до оформлення	Повна	1
	Часткова	0,5
	Не відповідає	0

Критерій оцінювання	Показник оцінювання	Кількість балів
4. Самостійність висновків	Висновки сформульовані самостійно й оригінально, мають конкретний характер та практичну спрямованість	1
	Висновки сформульовані самостійно, мають загальний характер	0,5
	Висновки відсутні	0
5. Спосіб подання інформації	Інформація подана із використанням самостійно розроблених схем, ілюстрацій, графіків, таблиць	0,5
	Частина поданих схем, ілюстрацій, графіків, таблиць запозичені з наукових джерел	0,25
	Відсутнє графічне подання інформації	0
6. Новизна джерел	Переважна більшість джерел за останні 10 років	0,5
	Джерел за останні 10 років менше 30 %	0,25
	Джерел за останні 10 років менше 10 %	0
7. Дотримання вимог ДСТУ 8302:2015	Бібліографія оформлена з дотриманням вимог ДСТУ 8302:2015	1
	Наявні порушення вимог ДСТУ 8302:2015	0,5
	Вимог ДСТУ 8302:2015 не дотримано	0
Загальна кількість балів		0–5
Захист результатів науково-дослідної практики		
<i>Доповідь</i>		
Дотримання регламенту	Регламент витримано	1
	Незначне перевищення регламенту	0,5
	Значні порушення регламенту	0
Якість доповіді	Аргументованість основних позицій, композиція доповіді логічна, повнота представлених в доповіді результатів роботи	2

Критерій оцінювання	Показник оцінювання	Кількість балів
Якість доповіді	Порушено логіку виступу, неповне висвітлення результатів роботи, неповна система аргументації	1
	Немає аргументів щодо головних позицій, повне порушення логіки, не представлені результати дослідження	0
Культура мовлення, манера триматися перед аудиторією	Доповідач впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, утримує увагу аудиторії	1
	Доповідач допускає негрубі мовленнєві помилки під час виступу, частково утримує увагу аудиторії	0,5
	Доповідач губиться перед аудиторією, демонструє бідність мовлення, не може утримати увагу аудиторії	0
Відповіді на запитання	Доповідач переконливо і повно відповідає на запитання, тримається дружньо, намагається використати відповіді для успішного розкриття теми	1
	Доповідач не на всі запитання надає переконливі відповіді	0,5
	Доповідач не може відповісти на запитання або під час відповідей поводить себе агресивно, некоректно	0
Загальна кількість балів		0–5
<i>Мультимедійна презентація за результатами науково-дослідної практики</i>		
Відповідність змісту доповіді	Повна	1
	Часткова	0,5
	Відсутня	0

Критерій оцінювання	Показник оцінювання	Кількість балів
Грамотність	Грамотна робота з точки зору орфографії, стилістики, пунктуації, синтаксису	1
	Наявні негрубі помилки з точки зору орфографії, стилістики, пунктуації, синтаксису	0,5
	Наявні грубі помилки	0
Розміщення інформації на слайді	Оптимальне розміщення інформації на слайді	1
	Деякі порушення в розміщенні інформації на слайді	0,5
	Порушення в розміщенні інформації на слайді	0
Різноманітність видів слайдів	Виправдане включення в роботу графіків, рисунків, комп'ютерної анімації	1
	Невиправдане включення в роботу графіків, рисунків, комп'ютерної анімації	0,5
	Відсутність у роботі графіків, рисунків, комп'ютерної анімації	0
Стиль презентації	Витримано єдиний стиль	1
	Спостерігаються деякі порушення дотримання стилю	0,5
	Стилю не дотримано	0
Загальна кількість балів		0–4

Викладач не приймає звіт з практики на перевірку у таких випадках:

- звіт не зареєстровано на кафедрі;
- звіт не відповідає вимогам оформлення;
- відсутній щоденник з виробничої практики;
- обсяги роботи значно відрізняються від встановлених для звітів з виробничої практики;
- зміст звіту не відповідає поставленим завданням.

Середній бал за виробничу практику переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою (табл. 2.12).

Конвертація традиційної оцінки у 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом ОНМедУ програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) \times 40.

Таблиця 2.12

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185–200
Добре («4»)	151–184
Задовільно («3»)	120–150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За рейтинговою шкалою ECTS оцінюються досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

**Конвертація традиційної оцінки
з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS**

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % здобувачів
B	Наступні 25 % здобувачів
C	Наступні 30 % здобувачів
D	Наступні 25 % здобувачів
E	Наступні 10 % здобувачів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Борщ В. І. Сучасна парадигма системи управління персоналом закладу охорони здоров'я. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 1 (1). С. 73–79.
2. Борщ В. І. Управління закладами охорони здоров'я. Херсон : Олді+, 2020. 391 с.
3. Борщ В. І., Рудінська О. В., Кусик Н. Л. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я : навч. посіб. Херсон : Олді+, 2022. 264 с.
4. Бутко М. П., Дітковська М. Ю., Задорожна С. М. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / за заг. ред. М. П. Бутка. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 376 с.
5. Вороненко Ю. В., Пащенко В. М. Бізнес-планування в охороні здоров'я : навч.-метод. посіб. для керівників закладів охорони здоров'я за спеціальністю «Організація та управління охороною здоров'я» / за заг. ред. Ю. В. Вороненка. Київ : Генеза, 2016. 334 с.
6. ДСТУ 3008-2015 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» від 01.01.1996 р., який гармонізує з міжнародним стандартом ISO 5966:1982 Documentation — Presentations of scientific and technical reports. URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf
7. Освітньо-професійна програма «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». URL: https://onmedu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/08/OPP_Menedzhment.pdf
8. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті. URL: <https://onmedu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/Polozhennja-pro-akademichnu-dobrochesnist-ta-etiku-akademichnih-vzaiemin-v-ONMedU-zi-zminami.pdf>
9. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету. URL: <https://onmedu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/Polozhennja-pro-zapobigannja-ta-vijavlennja-akademichnogo-plagiatu.pdf>
10. Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті. URL: <https://onmedu.edu.ua/>

wp-content/uploads/2022/09/Polozhennja-pro-organizaciju-osvitnogo-pro-cesu.pdf

11. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : Наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>

12. Сучасний менеджмент у схемах і таблицях. Частина 2 : навч. посіб. / Іванова Н. С. та ін. ; ред. Н. С. Іванова. Кривий Ріг : Вид. ДонНУЕТ, 2022. 190 с. URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/2503/>

13. Шугурмінський В. Г., Кусик Н. Л., Рудінська О. В. Основи менеджменту та маркетингу в медицині : навч. посіб. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Верховна рада України. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Головне управління статистики в Одеській області. Офіційний сайт. URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/>
3. Департамент охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації. Офіційний сайт. URL: <https://mednet.od.gov.ua/>
4. Департамент охорони здоров'я Одеської міської ради. Офіційний сайт. URL: <http://medportal.odessa.ua/>
5. Державна аудиторська служба України. Офіційний сайт. URL: <https://dasu.gov.ua/>
6. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Інституціональний репозиторій Одеського національного медичного університету. URL: <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/>
8. Міністерство охорони здоров'я України. Офіційний сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>
9. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua/>
10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/554>
11. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>
12. Національна служба здоров'я України. Офіційний сайт. URL: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data>
13. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://odnb.odessa.ua/>
14. Центр громадського здоров'я МОЗ України. Офіційний сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>
15. Google Academy. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
16. National Library of Medicine. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
17. Scopus. URL: <https://www.scopus.com/home.uri>
18. The Publish or Perish software. URL: <http://www.harzing.com/pop.htm>
19. Web of Science. URL: <https://clarivate.com/cis/solutions/web-of-science/>

Додаток А

УГОДА № _____

про проведення практики здобувачів вищої освіти

місто Одеса

« _____ » _____ 20__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, — Одеський національний медичний університет (далі — Університет), в особі ректора Валерія Миколайовича Запорожана, діючого на підставі Статуту Одеського національного медичного університету, і, з другої сторони,

_____ (назва підприємства, організації, установи)

(далі — База практики), в особі _____

_____ (посада, прізвище, ініціали)

діючого на підставі _____

_____ (статут підприємства, розпорядження, доручення або інший юридичний документ)

уклали між собою цю угоду про проведення практики здобувачів вищої освіти:

1. База практики зобов'язується

1.1. Прийняти здобувачів вищої освіти на практику згідно з календарним планом:

№	Прізвище, ім'я здобувачів вищої освіти, шифр і назва спеціальності	Курс	Вид практики	Кількість здобувачів вищої освіти	Строки практики	
					початок	закінчення

1.2. Призначити кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для виконання здобувачами вищої освіти програми практики, не допускати їхнього використання до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити здобувачів вищої освіти умовами безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці. У разі потреби навчати практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати практикантам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходів на практику здобувачів вищої освіти. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти Університет.

1.7. Після закінчення практики надати характеристику на кожного практиканта, в якій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту.

1.8. Надавати здобувачам вищої освіти можливість збору інформації для виконання програми практики та підготовки звіту за результатами діяльності організації — Базі практики, яка не є інформацією з обмеженим доступом, на підставі індивідуальних завдань.

2. Університет зобов'язується

2.1. До початку практики надати Базі практики для погодження програму практики, але не пізніше ніж за тиждень — список здобувачів вищої освіти, які направляються на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити дотримання здобувачами вищої освіти трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією Базі практики нещасних випадків, якщо вони сталися зі здобувачами під час проходження практики.

2.4. Не розголошувати використану інформацію про діяльність організації — Базі практики у встановленому чинним законодавством порядку.

3. Відповідальність сторін за невиконання угоди

Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики у встановленому чинним законодавством порядку.

4. Інші умови угоди

4.1. З метою запобігання поширенню COVID-19 Сторонами погоджено можливість проведення всіх видів практики у дистанційному форматі.

4.2. Усі суперечки, що виникають між Сторонами за угодою, вирішуються у встановленому чинним законодавством порядку.

4.3. Угода набуває сили після її підписання Сторонами і діє до закінчення практики згідно з календарним планом.

4.4. Угода складена у двох примірниках: по одному для Бази практики і Університету.

4.5. Ця угода не передбачає будь-яких фінансових зобов'язань для Сторін.

5. Місцезнаходження сторін

Університету: 65082, м. Одеса, Валіховський пров. 2, тел. (048) 723-42-49

Бази практики

Підписи та печатки:

Університет:

База практики:

(підпис, ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(підпис, ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

М. П. «__» _____ 20__ р. М. П. «__» _____ 20__ р.

Додаток Б

Міністерство охорони здоров'я України
Одеський національний медичний університет

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

виробнича

_____ (вид і назва практики)

Здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет *фармацевтичний* _____

Кафедра *менеджменту охорони здоров'я* _____

Рівень освіти *II, магістерський* _____

Спеціальність *073 Менеджмент* _____

(шифр, назва)

I курс, група _____

Одеса — 20_____

Здобувач вищої освіти _____
(ПРИЗВИЩЕ, ім'я)

Прибув до організації, установи _____

(назва)

Печатка
організації, установи «_____» _____ 20__ року

(підпис) _____ (посада, ПРИЗВИЩЕ, ім'я відповідальної особи)

Вибув з організації, установи _____

(назва)

Печатка
організації, установи «_____» _____ 20__ року

(підпис) _____ (посада, ПРИЗВИЩЕ, ім'я відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8

Додаток В

Зразок оформлення титульного аркуша звіту з виробничої практики

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ЗВІТ

з виробничої практики

(ДД. ММ. РРРР — ДД. ММ. РРРР)

Виконав(ла) здобувач(ка) денної
(заочної) форми навчання
спеціальність 073 «Менеджмент»

ПІБ

Керівник практики від кафедри
менеджменту охорони здоров'я:
науковий ступінь, звання _____
ПІБ

Завідувач кафедри менеджменту
охорони здоров'я:
науковий ступінь, звання _____
ПІБ

Загальний бал: _____

Одеса 20__

Додаток Г

Оформлення

списку використаних джерел з ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Дичківська О. О. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій. Київ : ДІА, 2018. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с. 3. Лазор О. Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2003. 542 с. 4. Ваш О. М. Етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с. 5. Гурманова Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : ЦУЛ, 2017. 193 с.
Два автори	1. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с. 2. Палеха В. І., Карпова П. В. Менеджмент організацій : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 120 с. 3. Білоус С. І., Корнійчук В. П. Філософія освіти : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с. 4. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг : конспект лекцій. Київ : Молодь, 2016. 102 с. 5. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг : навч. посіб. Вид. 3-тє., перероб. та допов. Херсон, 2017. 212 с.
Три автори	1. Тарнавська Г. Я., Марценюк Н. С., Герасимова Т. М. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2017. 412 с. 2. Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А. С. Безпека життєдіяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2017. 348 с.
Чотири автори	1. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с. 2. Вища математика : конспект лекцій / Ткачук Т. С. та ін. Київ, 2015. 82 с.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
П'ять і більше авторів	<p>1. Операційний менеджмент : підручник / С. М. Поплавська та ін. Київ : ЦУЛ, 2011. 267 с.</p> <p>2. Охорона праці : навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2017. 264 с.</p> <p>3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін. ; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ : ЦУЛ, 2017. 428 с.</p>
Автор(и) та редактор(и) / упорядники	<p>1. Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Марценюка. Київ, 2015. 374 с.</p> <p>2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с.</p>
Без автора	<p>1. 30 років історичному факультету: історія та сьогодення (1986–2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. В. В. Черепані. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 340 с.</p> <p>2. Етнографія : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка ; уклад. А. І. Гарапка. Київ : ЦУЛ, 2018. 320 с.</p> <p>3. Міжнародні відносини : монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред. : П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Тарнавського. Київ : ЦУЛ, 2016. 186 с.</p> <p>6. Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачево, 4–5 жовт. 2018 р. Мукачево : МДУ, 2018. 226 с.</p> <p>7. Освіта в Україні: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол. : П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с.</p> <p>8. Товарознавство / упоряд. В. Олексик. Київ, 2014. 804 с.</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія рослин / редкол. : І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. Т. 8. 812 с.</p> <p>2. Безруков В. Д. Поэзия : в 2 т. / ред. изд. : Л. Г. Мороз, А. Г. Мягченко ; авт. вступ. ст. А. В. Сипина. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2016. Т. 2. 206 с.</p> <p>3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд. : Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>4. Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів : Право, 2012. Т. 2 : Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П. Бубряка. 476 с.</p> <p>5. Кучеренко Н. П. Казначейська справа : в 6 т. Київ : Право, 2016. Т. 3 : Контроль у системі Державного казначейства. 432 с.</p> <p>6. Дендрофлора України. В 12 т. Т. 2. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Вип. 1. Покритонасінні / Л. І. Перхоменко. Київ : Наукова думка, 2012. 200 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Петров О. Г. Музикотерапія : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.</p>
Дисертації	<p>1. Петрук Л. А. Дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Львів, 2004. 140 с.</p> <p>2. Винниченко О. М. Контроль соціально-економічного розвитку промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 344 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с.</p> <p>2. Конституція України : станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с.</p> <p>3. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2016. 27 верес. (№ 178–179). С. 10–22.</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Законодавчі та нормативні документи	<p>4. Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48–49. Ст. 536.</p> <p>5. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18(дата звернення: 15.11.2018).</p> <p>6. Питання соціального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2017 р. № 1060. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 5. С. 430–443.</p> <p>7. Про інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2019–2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2018 р. № 43/2018. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2018. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>8. Про затвердження Вимог до оформлення кандидатської дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2018 р. № 50. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 25. С. 139–141.</p> <p>9. Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги : затв. наказом М-ва праці та соц. політики від 19.09.2006 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2006. 19 верес. (№ 18). С. 15–16.</p>
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Співки «Первоцвіт» Г. Ф. Петренка на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Поповича щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p>
Патенти	<p>1. Зернозбиральний комбайн : пат. 25742 Україна : МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472 ; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Препринти	<p>1. Марченко М. І., Кополович А. Д., Яким Б. М. Про точність визначення радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Федорченко Б. А., Смотрич В. Н. Радиационное повреждение материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с. : ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p>
Каталоги	<p>1. Прокопенко И. П. Каталог растений для работ по эко-дизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Исторична спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад. : Л. І. Петров, О. В. Олійник. Харків, 2000. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Закарпатської області : кат.-довід. / авт.-упоряд. : М. Петрик та ін. ; Упр. культури Закарпат. облдержадмін., Закарпат. іст. музей. Ужгород, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Боротьба з злочинністю: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 3 / уклад. : О. В. Куріпта, відп. за вип. Н. М. Шур ; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. 60 с.</p> <p>2. Іван Марченко : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Петрик. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 9).</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<p align="center">Аналітичний бібліографічний запис Складова частина видання (глави, розділу, статті) розділовий знак «дві навкісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), виділяти шрифтом (наприклад, <i>курсивом</i>).</p>	
Частина видання: книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петренко М. А. Международное право и роль Конституционного Суда Украины // Максим Петренко: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 60-річчя проф. М. А. Петренка / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Якса А. П. Економічна політика держави. <i>Двадцять п'ять років з економічним правом</i> : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212. 3. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. <i>Педагогіка</i> : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лалак Н. В. Шляхи підвищення мотивації молодших школярів до навчання // Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2011 рік : збірник тез повідомлень. Київ, 2012. С. 202–203. 2. Максименко Д. В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці : збірник тез та доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б. В. Київ, 2013. С. 331–335. 3. Цехмістров І. І., Перець І. П. Про бюджет. <i>Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених</i> : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3–4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Частина довідкового видання	<p>1. Павлик І. М. Право інтелектуальної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 683.</p> <p>2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. <i>Основи педагогіки освіти</i> : словник термінів / за ред. : Т. О. Дмитрука, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Попович Н. І. Початкова освіта // Педагогічна енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Частина видання: продовжаного видання	<p>1. Куцінко Т. О. Адміністративне законодавство України: реалії та перспективи формулювання // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Безруков С. А., Хмельов А. А. Дослідження циліндричних оболонки. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Хорошилова С. А., Малафіїк Л. О., Хмельов А. А. Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p>
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Кучеренко О. О. Конституційні права людини і громадянина // Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коваль Л., Коваль П. Переваги дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>3. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2017. Vol. 18, No 2. P. 109–118.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Україна очима дітей : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757 (дата звернення: 15.11.2017).</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<p>2. Хміль А. А. Функції державної служби за законодавством України // Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Хміль І. О. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2016. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Куцкір Я. С., Махно Б. А., Борислав С. Г. Трансформація науково-педагогічної системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОХОДЖЕННЯ
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

**Методичні рекомендації
для здобувачів другого (магістерського)
рівня вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної та заочної форми навчання**

Укладачі:

**БОРЩ Вікторія Ігорівна, РУДІНСЬКА Олена Володимирівна,
АННЕНКОВА Ірина Петрівна, КУСИК Наталія Львівна,
БУСЕЛ Світлана Валентинівна**

Електронне видання

Формат 60x84/16. Ум.-друк. арк. 2,76. Тираж 1. Зам. 2726

Одеський національний медичний університет.
65082, Одеса, Валіховський пров., 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 668 від 13.11.2001.
e-mail: office@onmedu.edu.ua
тел: (048) 723-42-49
факс: (048) 723-22-15

